

Lynne Neagle AS/MS
Ysgrifennydd y Cabinet dros Addysg
Cabinet Secretary for Education

Ein cyf/Our ref MA/LN/2730/25

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Buffy Williams AS
Cadeirydd, y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg
Senedd Cymru
Bae Caerdydd
CF99 1NQ

SeneddPlant@senedd.cymru

4 Rhagfyr 2025

Annwyl Buffy

Diolch am eich llythyr dyddiedig 15 Awst yn gofyn am ragor o wybodaeth yn dilyn adroddiadau'r Pwyllgor ar aflonyddu rhywiol rhwng cyfoedion ac absenoldeb disgyblion, a gynhaliwyd yn 2022. Rwy'n ymateb mewn perthynas â'r cais ynghylch absenoldeb disgyblion, ac rwyf wedi ysgrifennu ar wahân mewn perthynas â'r adroddiad ar aflonyddu rhywiol rhwng cyfoedion.

Fe wnaethoch chi ofyn am wybodaeth am y tueddiadau diweddaraf mewn perthynas ag absenoldebau o ysgolion. Yn gyffredinol, er bod presenoldeb yn dal yn is na'r lefelau a welsom cyn pandemig Covid-19, rydym yn parhau i weld gwelliannau. Ar draws blwyddyn academiaidd 2024/25, cynyddodd lefelau presenoldeb mewn ysgolion uwchradd i 89.1% o 88.0% y flwyddyn flaenorol, gostyngodd absenoldeb cyffredinol o 12.0% i 10.9% a gostyngodd absenoldeb cyson o 37.1% i 33.0%. Yn yr un modd, cynyddodd lefelau presenoldeb cyffredinol mewn ysgolion cynradd i 92.6%, i fyny o 92.1% yn 2023/24, gostyngodd canran y sesiynau hanner diwrnod a gollwyd gan ddisgyblion oed cynradd i 7.4% o 7.9%, a gostyngodd lefelau absenoldeb cyson i 21.8% o 24.7% yn 2023/24. Mae'r gostyngiadau hyn i'w croesawu, ond nid wyf yn hunanfodlon, ac rwy'n parhau i bwysu am welliannau pellach.

Fe fyddwch chi'n ymwybodol ein bod ni'n cyhoeddi data presenoldeb bob pythefnos ar gyfer Cymru a'n hawdurdodau lleol, gan ein galluogi i olrhain cynnydd. Gan ein bod ni'n ymwybodol o'r angen i leihau'r baich ar ysgolion, nid oes modd sicrhau ansawdd y data hwn, sy'n cael ei ddiweddarau'n rheolaidd. Mae hyn yn golygu nad ydym yn mynd ar drywydd data coll, ac nid oes disgwyl i ysgolion newid arferion gweithio presennol mewn perthynas â chofnodi data presenoldeb yn eu systemau. Fodd bynnag, dangoswyd bod data ar lefel Cymru o'r casgliad pythefnosol hwn yn weddol gyson â'r ystadegau swyddogol achrededig a gyhoeddir yn flynyddol sy'n mynd drwy broses sicrhau ansawdd fwy trylwyr.

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1SN

Gohebiaeth.Lynne.Neagle@llyw.cymru
Correspondence.Lynne.Neagle@gov.wales

Rydym yn croesawu gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Mae'r ffigurau diweddaraf [a gyhoeddwyd](#) ar gyfer y flwyddyn academaidd hon yn manylu ar bresenoldeb rhwng 2 Medi a 21 Tachwedd. Maent yn dangos:

- Mae cyfartaledd presenoldeb dros y flwyddyn academaidd hyd yn hyn yn 91.7%, heb newid o'i gymharu â'r un cyfnod ym mlwyddyn academaidd 2024/25.
- Mae cyfartaledd presenoldeb disgyblion sydd yn gymwys i gael prydau ysgol am ddim dros y flwyddyn academaidd hyd yn hyn yn 86.3%, i lawr o 86.4% dros yr un cyfnod ym mlwyddyn academaidd 2024/25. Yn achos disgyblion nad ydynt yn gymwys i gael prydau ysgol am ddim, y presenoldeb cyfartalog yw 93.3%, heb newid o'r un cyfnod ym mlwyddyn academaidd 2024/25.
- Y cyfartaledd presenoldeb ar gyfer y flwyddyn academaidd hon hyd yma yn achos gwrywod yw 91.8%, i fyny o 91.7% yn ystod yr un cyfnod ym mlwyddyn academaidd 2024/25. Yn achos menywod, y cyfartaledd presenoldeb yw 91.6%, heb newid o gymharu â'r un cyfnod ym mlwyddyn academaidd 2024/25.
- Mae'r cyfartaledd presenoldeb ar gyfer y flwyddyn academaidd hon hyd yma ar ei isaf ymhlith disgyblion ym mlwyddyn 11 (88.3%) ac ar ei uchaf ymhlith disgyblion ym mlwyddyn 3 (93.6%). Mae presenoldeb ymhlith disgyblion blwyddyn 11 0.1 pwynt canran yn uwch nag yr oedd yn yr un cyfnod ym mlwyddyn academaidd 2024/25.

Y rheswm mwyaf cyffredin dros absenoldeb yn y flwyddyn academaidd hon hyd yma yw salwch, sy'n cyfrif am 3.5% o'r sesiynau. Hwn hefyd oedd y rheswm mwyaf cyffredin yn yr un cyfnod o flwyddyn academaidd 2024/25.

Rydym yn gweld lefelau presenoldeb cymharol debyg eleni i'r llynedd ar draws y grwpiau dysgwyr, ac rwy'n gobeithio gweld gwelliant cyffredinol ar draws y flwyddyn ysgol.

Fe wnaethoch chi ofyn hefyd am ymyriadau polisi eraill a gyflwynwyd ers eich adroddiad. Fe wnaethom gyhoeddi [canllawiau](#) presenoldeb wedi eu diweddarau ym mis Hydref 2023. Fe fyddwch chi hefyd yn ymwybodol, yn dilyn eich adroddiad a'r adolygiad thematig a gynhaliwyd gan Estyn yn 2023, ein bod ni wedi lansio ein Tasglu Presenoldeb Cenedlaethol. Daeth y Tasglu ag arbenigedd o bob rhan o'r sectorau addysg ac iechyd at ei gilydd, ynghyd â chydweithwyr o lywodraeth leol, gwaith ieuenctid, ysgolion a mwy. Cyfarfu am flwyddyn, gan drafod y materion sy'n sbarduno absenoldeb dysgwyr ac amrywiol fentrau sydd wedi cael eu profi mewn ysgolion yma ac mewn mannau eraill, ac yn [fy natganiad llafar](#) i'r Senedd ym mis Rhagfyr 2024 fe wnes i amlinellu'r gwaith a wnaethant.

Fe wnes i gyhoeddi yn y datganiad hwnnw fy mod i'n buddsoddi £8.8 miliwn mewn gwaith i wella ymgysylltiad a phresenoldeb, wedi ei wasgaru ar draws blynnyddoedd ariannol 2023-24 a 2024-25. Roedd hynny'n cynnwys buddsoddiad ychwanegol yng ngwaith Swyddogion Ymgysylltu â Theuluoedd; cymorth ar gyfer gweithgareddau cyfoethogi i fynd i'r afael ag ymddieithrio; cynyddu ein buddsoddiad mewn Ysgolion Bro; a chyllid ychwanegol ar gyfer ein Rhaglen Gwella Gwyliau'r Ysgol.

Fel y dywedais ar y pryd, mae Swyddogion Ymgysylltu â Theuluoedd yn chwarae rhan hollbwysig mewn ysgolion. Maent yn sefydlu ac yn meithrin perthynas dda gyda theuluoedd plant a phobl ifanc yn yr ysgol; yn annog ac yn cefnogi cyfranogiad rhieni yn yr ysgol ac ymgysylltiad â dysgu plant; ac yn cyfeirio at gymorth a gwasanaethau perthnasol. Mae hyn yn gynyddol bwysig o ran cefnogi presenoldeb a chefnogi dysgwyr sy'n cael trafferth gyda lefelau uchel o absenoldeb. Nid yw'r angen hwn wedi lleihau yn ystod y flwyddyn ddiwethaf, ac rwy'n gwybod o'm sgysiau gydag athrawon ac arweinwyr ysgolion pa mor werthfawr yw'r rolau hynny. Byddaf yn cynyddu'r buddsoddiad hwn ac yn ceisio gwneud mwy i gefnogi eu gwaith pwysig.

Ar hyn o bryd rydym yn gwerthuso ein gwaith ar Ysgolion Bro, a dylai'r adroddiad gwerthuso fod ar gael y flwyddyn nesaf. Yn ogystal â hynny, mae'n bosibl eich bod chi'n ymwybodol bod Julie Morgan AS wedi cynnal [adolygiad](#) o Raglen Gwella Gwyliau'r Haf a oedd yn tanlinellu ymhellach y gwerth mae'n ei ddarparu. Dathlodd Rhaglen Gwella Gwyliau'r Haf ei phen-blwydd yn ddeg oed eleni, ac mae wedi cynorthwyo mwy o blant dros haf 2025 nag erioed o'r blaen. Rydym yn disgwyl y bydd yr adroddiad blynyddol ar gael cyn bo hir.

O ran adroddiad thematig Estyn, fe wnaethom dderbyn yr argymhellion a ganlyn:

- Dylai Llywodraeth Cymru ystyried sut gallai disgyblion sy'n byw o fewn y radiws 3 milltir nad ydynt yn gymwys i gael cludiant am ddim gael eu cynorthwyo'n well i fynychu'r ysgol yn fwy rheolaidd;
- Dylai Llywodraeth Cymru ystyried sut y gellir dyrannu cyllid yn fwy effeithiol i gynorthwyo ysgolion i wella presenoldeb;
- Dylai Llywodraeth Cymru ystyried sut gallai diwygio'r flwyddyn ysgol gynorthwyo disgyblion yn well i fynychu'r ysgol yn fwy rheolaidd.

Rydym wedi adolygu'r Mesur Teithio gan Ddysgwyr ac wedi cynnal Uwchgynhadledd Teithio gan Ddysgwyr. Rhoddir sylw i'r ddau yn Atodiad A mewn perthynas â'ch argymhellion. Rydym wedi cynyddu'r cymorth i ysgolion fynd i'r afael â phroblemau presenoldeb gwael, gan gynnwys cynyddu ein buddsoddiad mewn Swyddogion Ymgysylltu â Theuluoedd. Yn ogystal, gwnes ddatganiad i'r Senedd am ein cynigion ar ddiwygio'r flwyddyn ysgol.

Fe wnaethom dderbyn yr argymhellion a ganlyn yn rhannol:

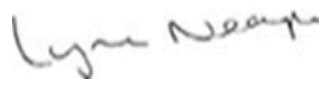
- Dylai Llywodraeth Cymru ddatblygu ymgyrch genedlaethol i hyrwyddo pwysigrwydd presenoldeb da gyda rhieni, gofawyr a disgyblion;
- Dylai Llywodraeth Cymru gyhoeddi setiau data craidd ar gyfer presenoldeb ddwywaith y flwyddyn, gan gynnwys dadansoddiad atchweliad, gweddillebau ar gyfer absenoldebau parhaus a phresenoldeb grwpiau blwyddyn i gefnogi prosesau gwerthuso'r ysgolion eu hunain yn well;
- Dylai Llywodraeth Cymru barhau i ddarparu dadansoddiad wythnosol o bresenoldeb ar lefel ysgol i ddarparu gwybodaeth fwy mynych a gwella ansawdd y data hwn;
- Dylai Llywodraeth Cymru ymchwilio i nodi'r ffactorau sy'n effeithio ar bresenoldeb gwael a darganfod y dulliau mwyaf effeithiol o wella presenoldeb.

Rwyf wedi darparu gwybodaeth mewn perthynas â'n dull cyfathrebu yn Atodiad A, mewn ymateb i argymhelliad y Pwyllgor ar y mater hwn. Rwyf hefyd wedi amlinellu ein dull o gasglu a chyhoeddi data yn barod. Darparwyd gwybodaeth am yr ymchwiliad a wnaed yn ein ymateb i'r Pwyllgor yn 2022, ac yn dilyn hynny fe wnaethom ddefnyddio arbenigedd y Tasglu Presenoldeb Cenedlaethol.

Rwy'n siŵr eich bod chi'n ymwybodol bod Estyn wedi cyhoeddi [diweddariad cynnydd](#) ym mis Mai 2025. Rydym wedi diweddarau ein ymateb i ystyried yr wybodaeth newydd, gan gynnwys derbyn argymhelliad ychwanegol yn yr adroddiad sy'n ymwneud â gosod targedau presenoldeb: [Gwella presenoldeb mewn ysgolion uwchradd: diweddariad ar gynnydd | LLYW.CYMRU](#) Ar hyn o bryd rydym yn ystyried sut i weithredu'r cynigion hynny drwy drafod â phartneriaid.

Gobeithio bod yr wybodaeth hon yn ddefnyddiol.

Yn gywir,

A handwritten signature in dark ink, appearing to read 'Lynne Neagle'. The script is cursive and somewhat stylized, with the first name 'Lynne' being more prominent than the last name 'Neagle'.

Lynne Neagle AS/MS

Ysgrifennydd y Cabinet dros Addysg

Cabinet Secretary for Education

Diweddariad ar yr Argymhellion a wnaed gan y Pwyllgor Plant, Pobl Ifanc ac Addysg ym mis Tachwedd 2022

Argymhelliad 1: Mae Llywodraeth Cymru yn cynnal ymgyrch genedlaethol i bwysleisio effeithiau cadarnhaol presenoldeb rheolaidd yn yr ysgol. Ochr yn ochr â hyn, dylai Llywodraeth Cymru roi cymorth i awdurdodau lleol ac ysgolion gynnal ymgyrchoedd cadarnhaol lleol, tebyg ynghylch presenoldeb yn yr ysgol. Dylai'r ymgyrchoedd gwahanol atgyfnerthu negeseuon o'r ymgyrchoedd eraill.

Ymateb Cychwynnol

Ymateb Llywodraeth Cymru: Derbyn

Byddwn yn cyfathrebu mwy â rhieni a gofalwyr gan roi sylw i unrhyw bryder sydd ganddynt o hyd a phwysleisio pwysigrwydd mynd i'r ysgol. Bydd Ysgolion Bro yn chwarae rhan allweddol wrth ymateb i'r her hon. Mae Swyddogion Ymgysylltu â Theuluoedd yn hanfodol i sicrhau bod partneriaethau cadarnhaol yn cael eu creu, a bod cymorth pwrpasol yn cael ei gynnig.

Y sefyllfa ym mis Hydref 2025

Hyd yma, nid ydym wedi cynnal ymgyrch genedlaethol mewn perthynas â phresenoldeb yn yr ysgol, ac rydym yn cydnabod y bydd hynny'n siomi'r Pwyllgor. Nid ar chwarae bach y gwnaed y penderfyniad hwn, ac rydym wedi gweithio gyda phartneriaid ar draws y sector addysg, gan gynnwys plant a phobl ifanc, i lywio ein penderfyniadau ynghylch negeseuon a chyfathrebu.

Rydym wedi cynnal grwpiau ffocws gyda dysgwyr sydd wedi cael anawsterau gyda phresenoldeb, wedi edrych ar yr ymgyrchoedd cyfathrebu sy'n cael eu cynnal gan awdurdodau lleol ar bresenoldeb ac wedi adolygu'r sylfaen dystiolaeth ehangach. Daeth nifer o ffactorau i'r amlwg o'r grwpiau ffocws ynghylch materion sy'n effeithio ar bresenoldeb. Mae plant a phobl ifanc yn deall effaith bosibl diffyg presenoldeb ar gyrhaeddiad, ond roeddent yn feirniadol o'r defnydd o negeseuon cyffredinol. Roeddent eisiau gwybodaeth wedi ei theilwra i'w hamgylchiadau, a'r sefyllfa mewn perthynas â'u hardal leol.

Yn ogystal, mae'r gwaith ymgysylltu rydym wedi ei wneud wedi tynnu sylw at bwysigrwydd ysgolion o ran ailennyn diddordeb dysgwyr, ac ymgysylltu â rhieni, a'r dulliau maent yn eu defnyddio. Mae hyn yn cynnwys rôl gwasanaethau cymorth ehangach, fel swyddogion ymgysylltu â theuluoedd.

Rydym yn cydnabod bod negeseuon yn fwyaf effeithiol pan maent yn cael eu hatgyfnerthu ar lefel genedlaethol, lleol ac ysgol, gan greu naratif cyson sy'n taro tant gyda theuluoedd. Rydym yn glir yn ein holl gyfathrebiadau bod presenoldeb yn yr ysgol yn bwysig, bod absenoldeb rheolaidd neu barhaus yn effeithio ar gyrhaeddiad dysgwyr, a bod presenoldeb yn yr ysgol hefyd yn bwysig o ran cynorthwyo dysgwyr i ddatblygu sgiliau cymdeithasol allweddol. Byddwn yn parhau i bwysleisio ei bwysigrwydd yn genedlaethol yn ogystal â datblygu cymorth mwy penodol i ysgolion ac Awdurdodau Lleol, i sicrhau bod gwybodaeth ymarferol ar gael iddynt i helpu i ailymgysylltu â dysgwyr a theuluoedd, a helpu i hyrwyddo pwysigrwydd presenoldeb yn yr ysgol.

Argymhelliad 2: Dylai Llywodraeth Cymru gomisiynu astudiaeth frys i sut y mae'r argyfwng costau byw yn cael effaith ar allu disgyblion i fynd i'r ysgol. Dylai hyn gael ei wneud o fewn dau fis yn dilyn ymateb Llywodraeth Cymru i'r adroddiad hwn a bod ar gael i'r cyhoedd. Dylai'r adolygiad gael ei ategu gan gynllun gweithredu sy'n nodi pa waith fydd yn cael ei wneud er mwyn mynd i'r afael â'r materion y tynnwyd sylw atynt yn yr adroddiad.

Ymateb Cychwynnol

Ymateb Llywodraeth Cymru: Derbyn.

Bydd yn heriol comisiynu hyn o fewn yr amserlenni y cyfeirir atynt. Fodd bynnag, rydym eisoes mewn trafodaethau anffurfiol gydag awdurdodau lleol am gynnig ymchwil maent wedi bod yn ei ddatblygu i edrych yn fanwl ar bresenoldeb mewn lleoliadau uwchradd, gan ganolbwyntio ar ba ddulliau ac ymyriadau sy'n dod â'r budd mwyaf i deuluoedd incwm is a'u hymgysylltiad ag addysg.

Y sefyllfa ym mis Hydref 2025

Fel y nodwyd, roedd yr amserlenni a osodwyd yn yr argymhelliad yn heriol ac nid oedd yn bosibl eu bodloni. Ar ôl adolygu'r sefyllfa wedyn, yn hytrach na chomisiynu un astudiaeth i'r materion pwysig hyn, rydym wedi bwrw ymlaen â'r materion hyn drwy ein cynllun peilot Prawfesur Tlodi, a'r gwaith i sefydlu Damcaniaeth Newid sy'n edrych ar yr hyn sy'n gweithio i fynd i'r afael â'r rhwystrau y gall tlodi eu hachosi o ran cyrhaeddiad.

Mae'r prosiect peilot prawfesur polisïau ar dlodi yn cynorthwyo ysgolion yn uniongyrchol i fynd i'r afael â gwahaniaethau addysgol, stigma a chynhwysiant cymdeithasol, yn ogystal ag effeithio ar lesiant ac iechyd meddwl disgyblion, anghydraddoldeb o ran adnoddau a chyfleoedd, presenoldeb ac ymgysylltu. Drwy wreiddio dull 'prawfesur polisïau ar gyfer tlodi' mewn clystyrau ysgolion, nod y prosiect hwn yw sicrhau bod pob plentyn, beth bynnag fo'i gefndir economaidd-gymdeithasol, yn gallu cael mynediad at brofiad addysgol cefnogol, niwtral o ran cost ac elwa arno. Mae gwerthusiad yn mynd rhagddo a bydd yn adrodd y flwyddyn nesaf.

Rydym hefyd yn cydnabod bod y materion y tu ôl i'r bwlch cyrhaeddiad tlodi yn gymhleth, ac rydym wedi ymrwmo i wella ein dealltwriaeth o'r ffactorau hyn a lle gallwn wneud gwahaniaeth. Rydym yn datblygu Damcaniaeth Newid i sicrhau bod ein polisi a'n strategaeth i fynd i'r afael â'r bwlch cyrhaeddiad tlodi yn glir, yn gydweithredol ac yn seiliedig ar dystiolaeth. Bydd hyn yn ein helpu i nodi lle gellir targedu ymyriadau orau i gael yr effaith fwyaf a beth arall y gellir ei wneud i sicrhau bod pob dysgwr yn gallu cyflawni ei botensial, beth bynnag fo'i gefndir economaidd-gymdeithasol.

Rydym hefyd wedi cynnal ein buddsoddiad yn ein Grant Hanfodion Ysgol, sy'n mynd yn uniongyrchol at deuluoedd a phlant i helpu i dalu am gostau gwisg ysgol, gweithgareddau ysgol fel dysgu offeryn cerdd, cit chwaraeon ac offer arall ar gyfer gweithgareddau ar ôl ysgol yn ogystal â hanfodion ystafell ddosbarth, gan gynnwys beiros, pensiliau a bagiau ysgol. Mae'r Grant Hanfodion Ysgol wedi gwneud gwahaniaeth enfawr i lawer o deuluoedd incwm is ledled Cymru, gan helpu i leihau'r pryder ynghylch prynu gwisg ysgol ac offer a sicrhau bod gan bob plentyn yr hyn sydd ei angen arno i ddysgu a sicrhau nad oes unrhyw rwystr rhag mynychu'r ysgol.

Argymhelliad 3: Dylai Llywodraeth Cymru sicrhau mai anghenion unigol a phenodol plant a phobl ifanc sy'n sail i benderfyniadau ar deithio gan ddysgwyr. Er mwyn helpu awdurdodau lleol i fabwysiadu'r dull hwn, dylai Llywodraeth Cymru sicrhau bod gan awdurdodau lleol ddigon o gyllid i sicrhau bod gan yr holl blant a phobl ifanc fynediad at opsiynau trafnidiaeth priodol i gyrraedd yr ysgol yn ddiogel. Dylai'r adolygiad presennol edrych ar flaenoriaethu datrysiad dysgwr yn gyntaf; a dylai fod yn radical wrth chwilio am ddatrysiadau arloesol.

Ymateb Cychwynnol

Ymateb Llywodraeth Cymru: Derbyn mewn egwyddor.

Mae llawer wedi newid ers i'r Mesur Teithio gan Ddysgwyr ddod i rym yn 2008.

Ein bwriad o hyd yw cynnal adolygiad pellach ond mae sut rydym yn bwrw ymlaen ag unrhyw waith sy'n deillio o'r adolygiad hwnnw yn debygol o gymryd amser ac adnoddau.

Mae cludiant o'r cartref i'r ysgol bellach yn cyfrif am chwarter holl wariant uniongyrchol awdurdodau lleol ar addysg - mae hyn yn gost gynyddol.

Yn ystod 2020, fe wnaethom gynnal adolygiad o'r Mesur Teithio gan Ddysgwyr presennol a oedd yn cynnwys casglu tystiolaeth gychwynnol. Roedd yn gweld gwendidau yn y rhwydweithiau a'r seilwaith presennol sy'n ei gwneud yn anodd ehangu'r ddarpariaeth. Gwelsom fod anghysondeb yn y ddarpariaeth ledled Cymru.

Yn hytrach na mân newidiadau, rhaid dod o hyd i gynllun cynaliadwy hirdymor.

Mae'r llywodraeth wedi cyhoeddi Papur Gwyn, Un Rhwydwaith, Un Amserlen, Un Tocyn, sy'n nodi gweledigaeth uchelgeisiol ar gyfer trawsnewid gwasanaethau bysiau yng Nghymru.

Bydd y bil arfaethedig yn rhoi cyfle i ni edrych o'r newydd ar gyflenwi gwasanaethau bysiau ledled Cymru, gan gynnwys darparu cludiant ysgol.

Er bod trothwy pellter cymhwystera i gael cludiant am ddim i'r ysgol yn fater allweddol, mae ystyriaethau eraill o bwys, hefyd. Rydym yn awr yn edrych ar sut gallwn fwrw ymlaen â rhaglen waith ehangach i wella darpariaeth gweithredwyr, ac i alinio trafnidiaeth yn well â nodau polisi ehangach eraill, fel darpariaeth cyfrwng Cymraeg, cymorth i ddisgyblion ADY ac ystyried darpariaeth i sefydliadau Addysg Bellach.

Gan fod ein nodau'n uchelgeisiol, bydd y diwygiadau hyn yn cymryd amser, ond mae'n hanfodol ein bod ni'n gwneud hyn yn iawn er mwyn cynorthwyo dysgwyr a'n rhaglen ddiwygio ehangach. Yn y cyfamser, byddwn yn parhau i weithio gydag Awdurdodau Lleol i annog dull gweithredu cyson.

Mae galluogi mwy o blant i gerdded, reidio sgwter a beicio i'r ysgol yn flaenoriaeth allweddol i Lywodraeth Cymru.

Rydym yn cyllido gwelliannau i lwybrau a chyfleusterau cerdded a beicio drwy ein Cronfa Teithio Llesol a'r Grant Llwybrau Diogel mewn Cymunedau bob blwyddyn.

Rhaid i bob awdurdod lleol gynllunio rhwydweithiau o lwybrau cerdded a beicio, a ddangosir ar Fapiau Rhwydwaith Teithio Llesol. Rydym wedi ei gwneud yn amod bod yn rhaid i bob ysgol gael llwybrau teithio llesol, sy'n gallu bod yn llwybrau cerdded a/neu feicio.

At hynny, rydym yn annog awdurdodau lleol ledled Cymru i gyflwyno Strydoedd Ysgol, sy'n golygu cau ffyrdd o gwmpas ysgolion ar ddechrau ac ar ddiwedd y diwrnod ysgol, er mwyn gwella amodau ar gyfer cerdded a beicio, gwella diogelwch ar y ffyrdd a lleihau llygredd aer. Rydym wedi cynnig cyllid i bob awdurdod lleol sydd â diddordeb mewn gwneud gwaith paratoi ar gyfer gweithredu cynlluniau strydoedd ysgolion, os gallant ddangos eu bod wedi ymrwymo i fwrw ymlaen â chynlluniau.

Rydym yn gweithio gyda Sustrans i ddarparu cymorth i ysgolion i ddatblygu Cynlluniau Ysgolion Teithio Llesol, sy'n ceisio nodi a mynd i'r afael â rhwystrau rhag teithio llesol i'r ysgol, a chynyddu nifer y disgyblion a'r staff sy'n cerdded, yn defnyddio sgwteri neu'n beicio'n rheolaidd. Mae cyfres o adnoddau a dulliau gweithredu yn cael eu treialu ar hyn o bryd gyda'r bwriad o ddechrau eu cyflwyno'n genedlaethol yn 2023. Mae hyn yn ategu ein rhaglen Teithiau Llesol hirsefydlog a'n hyfforddiant beicio a cherdded i blant.

Y sefyllfa ym mis Hydref 2025

Mae'r Mesur Teithio gan Ddysgwyr wedi bod yn destun dau adolygiad; un wedi ei gwblhau yn 2021 ac un arall wedi ei gyhoeddi ym mis Mawrth 2024.

Mae [Adroddiad Argymhellion](#) 2024 a'r [datganiad Gweinidogol](#) cysylltiedig yn amlinellu'r rhesymau y tu ôl i benderfyniad Llywodraeth Cymru i beidio â gwneud newidiadau i'r ddeddfwriaeth bresennol sy'n sail i deithio gan ddysgwyr. Fodd bynnag, roedd yr adroddiad yn argymhell diweddariad cynhwysfawr i'r dogfennau canllawiau statudol i ymhelaethu ac i gyd-fynd â newidiadau sydd wedi cael eu gwneud i ddeddfwriaeth ehangach ers cynhyrchu'r canllawiau gwreiddiol am y tro cyntaf. Tynnodd sylw hefyd at y cyfle i rannu arferion arloesol ar draws awdurdodau lleol, ysgolion a chymunedau er mwyn manteisio i'r eithaf ar yr adnoddau cyfyngedig sydd ar gael.

Mae'r canllawiau wedi cael eu diweddarau i adlewyrchu canfyddiadau'r ddau adolygiad sydd wedi cael eu cynnal yn ystod y pum mlynedd diwethaf yn ogystal â'r sgwrs adeiladol a ddechreuwyd yn yr Uwchgynhadledd Teithio gan Ddysgwyr a gynhaliwyd ddechrau mis Mai. Roeddwn i'n bresennol yn yr Uwchgynhadledd ynghyd ag Ysgrifennydd y Cabinet dros Ogledd Cymru a Thrafnidiaeth.

Roedd yr Uwchgynhadledd yn fforwm ardderchog i ddechrau arddangos arferion rhagorol sy'n digwydd ledled Cymru i ategu amrywiaeth eang o opsiynau teithio ar gyfer plant a phobl ifanc; ac rydym eisiau harneisio ac efelychu rhywfaint o'r hyn a ddysgwyd. Rydym wedi nodi nifer o ffrydiau gwaith i fwrw ymlaen â rhai o'r syniadau a rannwyd yn yr Uwchgynhadledd, ac rydym yn gobeithio cynnal sesiwn ddilynol cyn diwedd tymor y Senedd hon. Mae'r ffrydiau gwaith yn canolbwyntio ar: ddiweddarau dogfennau canllaw, hyrwyddo cysondeb a llywodraethiant, gweithredu ymyriadau awdurdodau lleol, gwella cynlluniau cludiant ôl-16, a darparu gostyngiadau ym mhris tocynnau i bobl ifanc, fel y'i hamlinellir yn Adroddiad yr Uwchgynhadledd Teithio gan Ddysgwyr.

Dechreuodd yr ymgynghoriad ar y Canllawiau Gweithredol diwygiedig ar gyfer Teithio gan Ddysgwyr ar 11 Mehefin, a bydd yn para tan 28 Tachwedd.

Argymhelliad 4: Bod Llywodraeth Cymru yn amlinellu sut y mae'n bwriadu bwrw ymlaen â'r gwaith, gan edrych ar y defnydd o ddata presenoldeb i gefnogi ymyriadau cynnar. Wrth ddarparu'r manylion hyn, dylai Llywodraeth Cymru ddarparu amserlen amlinellol ar gyfer gwneud y gwaith hwn.

Ymateb Cychwynnol

Ymateb Llywodraeth Cymru: Derbyn.

Mae ein Fframwaith ar Sefydlu Dull Ysgol Gyfan o Ymdrin â Llesiant Emosiynol a Meddyliol (Mawrth 2021) yn tynnu sylw at yr angen i ysgolion ddefnyddio'r amrywiaeth o ffynonellau data sydd ar gael iddynt wrth ystyried anghenion llesiant eu cymuned, o ran darpariaeth gyffredinol a chymorth penodol wedi ei anelu at y rhai sydd ei angen. Mae ysgolion yn casglu amrywiaeth o ddata a gwybodaeth, y gellir eu defnyddio i lywio a deall llesiant y dysgwyr a staff yr ysgol, ac mae'n cynnwys gwybodaeth am gyfraddau absenoldeb ac am waharddiadau. Ar ôl cyhoeddi'r Fframwaith, rydym yn gweithio gyda rhanddeiliaid i gynorthwyo'r broses weithredu a hefyd i ystyried sut rydym yn mesur effaith.

Fel rhan o'n blaenraglen waith, byddwn yn ystyried sut gellir defnyddio data absenoldeb a gwaharddiadau i helpu i lywio sut mae ysgolion yn cynorthwyo llesiant dysgwyr i atal absenoldeb parhaus a gwaharddiadau.

Y sefyllfa ym mis Hydref 2025

Mae Llywodraeth Cymru wedi ymrwymo i weithio gydag awdurdodau lleol ac arweinwyr ysgolion i ategu defnydd effeithiol o ddata a gwybodaeth i gynorthwyo dysgu a gwella, ac, i hwyluso hyn, darparu adnoddau adrodd ac atebion digidol i alluogi cwestiynu data'n ystyrlon er mwyn llywio camau gweithredu.

Mae Llywodraeth Cymru wedi ymgysylltu ag awdurdodau lleol i ddeall sut mae ysgolion a hwythau yn manteisio i'r eithaf ar swyddogaethau eu systemau gwybodaeth reoli presennol, a lle gallai cyfyngiadau fod o ran hynny. Rydym yn gweithio gyda chysylltiadau systemau rheoli gwybodaeth awdurdodau lleol a chyflenwyr meddalwedd masnachol drwy'r Fforwm Datblygu Meddalwedd i drafod cofnodi a chasglu gwybodaeth gan ysgolion i gynorthwyo a llywio polisiâu addysg. Rydym wedi sefydlu Is-grŵp data Presenoldeb ac Eithriadau i'r fforwm hwn, gan gynnwys swyddogion Llywodraeth Cymru, cynrychiolwyr awdurdodau lleol a chyflenwyr meddalwedd masnachol, i drafod ac archwilio dewisiadau ar ddata presenoldeb a gwaharddiadau yn benodol.

Drwy ffrwd waith data'r Tasglu Presenoldeb Cenedlaethol, dan gadeiryddiaeth yr Athro Ann John, a ddirwynwyd i ben ym mis Rhagfyr 2024, mae cynnydd sylweddol wedi'i wneud i wella'r gwaith o gasglu a dadansoddi data er mwyn deall yn well yr heriau o ran presenoldeb a mynd i'r afael â nhw.

Ers 2020 rydym wedi bod yn cyhoeddi data presenoldeb ar gyfer Cymru o leiaf bob pythefnos drwy gydol y flwyddyn academaidd. Yn ystod y blynyddoedd diwethaf, rydym wedi ehangu'n sylweddol ar yr amrywiaeth o wybodaeth rydym yn ei chyhoeddi. Mae data bellach yn cael ei gyhoeddi ar lefel Cymru ar gyfer absenoldeb cyffredinol yn ôl sector ysgol, rhyw, grŵp blwyddyn, cymhwysedd prydau ysgol am ddim a chefnidir ethnig ac ar gyfer absenoldeb cyson (gan ddefnyddio'r trothwy 10%) yn ôl rhyw, grŵp blwyddyn a phrydau ysgol am ddim. Mae'r data hwn ar gael am ddim i bob ysgol ac awdurdod lleol ei ddefnyddio i osod eu patrymau presenoldeb ac absenoldeb eu hunain mewn cyd-destun

cenedlaethol. Rydym yn gofyn yn rheolaidd am adborth ar gynnwys ac amlder y cyhoeddiad hwn ac yn mireinio ein hallbynnau yn unol â hynny. Mae'r cyhoeddiad ar gael yma: [Presenoldeb disgyblion mewn ysgolion a gynhelir | LLYW.CYMRU](#)

Ar hyn o bryd rydym yn datblygu cynlluniau i ehangu ar y cyhoeddiad hwn drwy roi dadansoddiad mwy pwrpasol a rheolaidd i ysgolion unigol o'u data presenoldeb, gan adeiladu ar Setiau Data Craidd Cymru Gyfan blynyddol presennol. Yn nhymor y gwanwyn 2026 byddwn yn ymgysylltu â rhanddeiliaid allweddol i sefydlu cynnwys, amlder a gwerth dadansoddiad o'r fath, gyda'r nod o gyflwyno adroddiadau yn ystod yr un flwyddyn galendr.

Fe wnaethom ddiweddarau'r Setiau Data Craidd Cymru Gyfan blynyddol ar unwaith, y mae Llywodraeth Cymru yn eu cynhyrchu ar gyfer pob ysgol a gynhelir a phob awdurdod lleol, i ychwanegu dadansoddiadau yn seiliedig ar y diffiniad newydd o absenoldeb cyson, gan roi dadansoddiadau i ysgolion o lefelau absenoldeb cyson dros amser, gan ddysgwyr â nodweddion gwahanol ac o'i gymharu ag ysgolion tebyg yn gyd-destunol, gan helpu ysgolion i ddeall tueddiadau a meysydd i lywio lle mae'n debygol y bydd angen ymyriadau.

Wrth edrych ymlaen, fel rhan o'n hymrwymiad parhaus i wella'r defnydd o ddata mewn addysg, rydym wedi ymrwymo i archwilio opsiynau ar gyfer offer digidol cenedlaethol newydd a diwygiedig a all gefnogi defnydd data effeithiol, teg a thryloyw ar draws y system ysgolion, i adeiladu ar ein systemau adrodd presennol a'u moderneiddio - y Setiau Data Craidd Cymru Gyfan a Fy Ysgol Leol. Rydym yn caffael cyflenwr i gynnal ymarfer darganfod cynhwysfawr i lywio'r camau nesaf. Bydd hyn yn cynnwys edrych ar opsiynau tymor hwy ar gyfer sicrhau argaeledd mwy effeithiol a defnyddio'r data presenoldeb wythnosol i gynorthwyo ymyriadau cynnar.

Argymhelliad 5: Bod Llywodraeth Cymru yn monitro deilliannau addysgol a'r cysylltiadau â chyfraddau presenoldeb, ac yn cyhoeddi'r data hyn yn rheolaidd.

Ymateb Cychwynnol

Ymateb Llywodraeth Cymru: Derbyn mewn egwyddor

Egwyddor allweddol y tu ôl i'r cwricwlwm newydd yw y gall pob dysgwr symud ymlaen ar hyd ei lwybrau ei hun i'w alluogi i symud yn hyderus i'w gamau nesaf mewn cyflogaeth, addysg neu hyfforddiant. Mae hyn yn fwriadol ac yn ffordd o fynd ati i gynnwys dysgwyr difreintiedig, gan gynnwys rhai dan anfantais economaidd-gymdeithasol a rhai ag ADY.

Rydym yn cydnabod y cysylltiad rhwng presenoldeb a chyrhaeddiad addysgol, a byddem mewn egwyddor yn cefnogi unrhyw bolisi sy'n annog dysgwyr i fynychu'r ysgol.

Mae adroddiad Ymchwil Gymdeithasol y Llywodraeth a ddatblygwyd gan Ymchwil Arad, astudiaeth gwmpasu ar gyfer gwerthuso'r diwygiadau i'r cwricwlwm ac asesu, a'r adroddiad Cyllid Gymdeithasol sydd ar y gweill ar anghenion gwybodaeth y system ysgolion, gyda'i gilydd yn nodi sut gellid defnyddio gwybodaeth am y system ysgolion yn fwyaf adeiladol i gynorthwyo cynnydd dysgwyr, gwella ysgolion, a'i chyhoeddi i ddisgrifio canlyniadau addysgol ar lefel genedlaethol. Bydd yr adroddiadau hyn yn sail i'n dull o ymdrin â'r materion hyn. Bydd hyn yn cymryd amser i'w ddatblygu. Rhoddwyd saib ar gyhoeddi data presenoldeb a data cymwysterau ar Fy Ysgol Leol yn ystod y pandemig: mae'r trefniadau hyn yn ystyriaethau ar gyfer y tymor hwy fel rhan o wybodaeth ehangach Argymhelliad 5. Bod Llywodraeth Cymru yn monitro canlyniadau addysgol a'r cysylltiadau â chyfraddau presenoldeb ac yn cyhoeddi'r data hwn yn rheolaidd. Tudalen 44 tirwedd

sy'n hyrwyddo ffocws ar lesiant dysgwyr ac athrawon, cyrhaeddiad ar bob lefel, cynnydd i'r camau nesaf, ac ymgysylltu â chymunedau a rhieni.

Y sefyllfa ym mis Hydref 2025

Ym mis Rhagfyr 2025, byddwn yn dechrau cyhoeddi dadansoddiad blynyddol sy'n cymharu canlyniadau TGAU â data presenoldeb. Bydd y data'n cael ei gyhoeddi drwy ddilyn y ddolen isod:
[Canlyniadau arholiadau | LLYW.CYMRU](#)

Argymhelliad 6: Bod Llywodraeth Cymru yn cyhoeddi data manylach am y rhesymau dros ddadgofrestru a dychwelyd i ysgolion ar ôl dadgofrestru, ochr yn ochr â data ar y cymorth a ddarperir i deuluoedd. Dylai'r data hyn gael eu dadgyfuno gan awdurdod lleol a dylent nodi demograffigau allweddol, megis oedran, rhyw, ethnigrwydd, anabledd, a chymhwysedd i gael prydau ysgol am ddim.

Ymateb Cychwynnol

Ymateb Llywodraeth Cymru: Derbyn.

Rydym yn gweithio gyda Data Cymru (Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru) i wella ansawdd a lefel y data rydym yn ei gasglu ar hyn o bryd mewn perthynas â datgofrestru a demograffeg allweddol y garfan hon, gan gynnwys y rhesymau dros ddadgofrestru.

Gyda'r disgwyl y bydd cynigion newydd addysg ddewisol yn y cartref yn cael eu rhoi ar waith yn 2023, gan gynnwys y pecyn cymorth ehangach, rydym yn bwriadu casglu data ychwanegol i'n helpu i werthuso'r effaith ar ddysgwyr addysg ddewisol yn y cartref.

Y sefyllfa ym mis Hydref 2025

Ar hyn o bryd rydym yn cyhoeddi datganiad ystadegol blynyddol o ddisgyblion sy'n derbyn addysg heblaw yn yr ysgol sy'n cynnwys manylion cyfraddau'r dysgwyr sy'n cael eu haddysgu gartref yn ôl oedran a rhyw ar draws pob un o'r 22 awdurdod lleol. Mae nifer o ddarpariaethau sy'n ymwneud â Phlant nad ydynt yn yr ysgol wedi eu cynnwys ym Mil Llesiant Plant ac Ysgolion Llywodraeth y Deyrnas Unedig a fydd yn berthnasol i Gymru pan y'i deddfir. Fel rhan o'r gwaith o fwrw ymlaen â'r darpariaethau hynny ar ôl deddfu, rhoddir ystyriaeth bellach i gasglu a chyhoeddi meysydd data ychwanegol.

Rydym yn darparu cyllid i awdurdodau lleol i gynorthwyo teuluoedd sy'n addysgu gartref. Fel rhan o'r gwaith o fonitro'r gwariant hwn, mae'n ofynnol i awdurdodau lleol gyflwyno datganiadau blynyddol i Lywodraeth Cymru yn amlinellu'r cymorth maent wedi ei ddarparu.

Argymhelliad 7: Bod Llywodraeth Cymru, fel rhan o'i hadolygiad presennol o bolisi a chanllawiau ar bresenoldeb ysgol, yn cytuno ac yn gosod trothwyon cyson ar gyfer ymyrryd sy'n gymwys ym mhob awdurdod lleol yng Nghymru.

Ymateb Cychwynnol

Ymateb Llywodraeth Cymru: Derbyn.

Bydd hyn yn cael ei weithredu fel rhan o'r gwaith o ddatblygu canllawiau diwygiedig

Y sefyllfa ym mis Hydref 2025

Fe wnaethom ddiwygio'r sbardun ar gyfer absenoldeb cyson o 20% i 10% er mwyn sicrhau ymyriadau cynharach wrth fynd i'r afael ag absenoldeb parhaus. Mae disgyblion yn absennol yn gyson os ydynt wedi colli 10% neu ragor o'r sesiynau yn ystod y flwyddyn academaidd. Ar gyfer y trothwy 10%, byddai disgybl oed cynradd yn absennol yn gyson pe bai'n colli 38 sesiwn neu ragor. Byddai disgybl oed uwchradd yn absennol yn gyson pe bai'n colli 30 sesiwn neu ragor.

Mae data hanesyddol wedi dangos mai'r wythnosau cyntaf ym mis Medi sydd â'r presenoldeb uchaf o blith unrhyw wythnos o'r flwyddyn academaidd ac, o'r herwydd, mae ffigurau'r flwyddyn hyd yma yn debygol o ostwng wrth i'r flwyddyn fynd rhagddi. Cyhoeddir data ar absenoldeb cyson yn dilyn gwyliau hanner tymor yr hydref unwaith y bydd digon o ddata ar gyfer y flwyddyn academaidd.

Mae awdurdodau lleol yn rhoi cymorth i ysgolion ar faterion sy'n ymwneud ag ymgysylltu â dysgwyr a'u presenoldeb drwy eu Gwasanaeth Lles Addysg. Er enghraifft, mae swyddogion lles addysg yn ymweld ag ysgolion yn rheolaidd i ymgymryd ag amrywiaeth o dasgau, fel ymgynghoriadau cofrestru i drafod y ffordd orau o gynorthwyo'r ysgol i wella presenoldeb ac i leihau absenoldeb parhaus